

Vzdělávací program nástavbového oboru * SEXUOLOGIE

1	Cíl vzdělávání v nástavbovém oboru	1
2	Minimální požadavky na vzdělávání v nástavbovém oboru	2
	2.1 Specializovaný výcvik – v délce minimálně 24 měsíců	2
	2.2 Teoretická část vzdělávacího programu	3
3	Rozsah požadovaných teoretických znalostí a praktických dovedností, seznam požadovaných výkonů	4
4	Všeobecné požadavky	5
5	Hodnocení vzdělávání v nástavbovém oboru	6
6	Charakteristika činností, pro které absolvent vzdělávání v nástavbovém oboru získal zvláštní odbornou způsobilost	6
7	Charakteristika akreditovaného zařízení	7
	7.1 Akreditovaná zařízení (AZ)	7
	7.2 Vysvětlivky – požadavky na akreditované zařízení	8
8	Programy povinných vzdělávacích aktivit a personální a technické vybavení pro jejich realizaci	9
	8.1 Charakteristika vzdělávacích aktivit	9
9	Doporučená literatura	13

* Certifikovaný kurz (název „nástavbový obor“ vyplývá z legislativní zkratky dle vyhlášky č. 185/2009 Sb., o oborech specializačního vzdělávání lékařů, zubních lékařů a farmaceutů a oborech certifikovaných kurzů).

1 Cíl vzdělávání v nástavbovém oboru

Cílem vzdělávání v nástavbovém oboru sexuologie je prohloubení znalostí lékařů v oblasti lidské sexuality tak, aby byli schopni samostatné práce v ambulanci i lůžkové sexuologické praxi.

Specialista musí být seznámen se zdravotní politikou obecně a ve vztahu k oboru sexuologie zvláště. Ovládá problematiku organizace a řízení sexuologické péče ve všech jejích úsecích.

2 Minimální požadavky na vzdělávání v nástavbovém oboru

Podmínkou pro zařazení do oboru sexuologie je získání specializované způsobilosti v oboru diabetologie a endokrinologie nebo gynekologie a porodnictví nebo psychiatrie nebo urologie.

Vzdělávání se uskutečňuje při výkonu lékařského povolání formou celodenní průpravy v rozsahu odpovídajícímu stanovené týdenní pracovní době podle ustanovení § 79 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Vzdělávání může probíhat jako rozvolněná příprava, to je při nižším rozsahu, než je stanovená týdenní pracovní doba. V tomto případě celková délka, úroveň a kvalita nesmí být nižší než v případě celodenní průpravy.

Celková délka přípravy v oboru sexuologie je v minimální délce 24 měsíců, z toho

2.1 Specializovaný výcvik – v délce minimálně 24 měsíců

Část I.

a) povinná praxe

Akreditované zařízení		Počet měsíců
sexuologie ¹⁾²⁾ – poskytovatel zdravotních služeb s akreditací I. nebo II. typu		20
z toho	úvodní stáž - sexuologie – poskytovatel zdravotních služeb s akreditací II. typu ²⁾	2 týdny
	sexuologie ²⁾ – poskytovatel zdravotních služeb s akreditací II. typu	1
	sexuologie ¹⁾²⁾ – poskytovatel zdravotních služeb poskytující lůžkovou zdravotní péči	10 dní
psychiatrie ^{3), 4)}		1
gynekologie a porodnictví ^{3), 5)}		1
urologie ^{3), 6)}		1
doplňková praxe dle potřeby – poskytovatel zdravotních služeb poskytující lůžkovou nebo ambulantní zdravotní péči v oboru psychiatrie ^{3), 4)} , gynekologie a porodnictví ^{3), 5)} a urologie ^{3), 6)}		1

U lékařů se získanou specializovanou způsobilostí v oboru gynekologie a porodnictví, psychiatrie a urologie se může započítat absolvovaná praxe na gynekologii a porodnictví, psychiatrii nebo urologii v délce 1 měsíce do praxe v nástavbovém oboru sexuologie, pokud odpovídá její obsah příslušnému vzdělávacímu programu (dle ustanovení § 21e odst. 5 a ustanovení § 21g odst. 2 zákona č. 95/2004 Sb.) sexuologie. Školeneц zařazený do oboru sexuologie si pak doplní pouze chybějící praxi dle tohoto vzdělávacího programu.

b) doporučená doplňková praxe

Akreditované zařízení	Počet měsíců
dermatovenerologie ^{3), 7)} – se zaměřením na diagnostiku a terapii pohlavně přenosných onemocnění	1

Výcvik probíhá u poskytovatelů zdravotních služeb nebo jiných fyzických nebo právnických osob, kteří získali akreditaci podle zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 95/2004 Sb.“).

Požadavky vzdělávacího programu je možné splnit prostřednictvím více smluvních poskytovatelů zdravotních služeb, pokud je nezajistí v celém rozsahu jeden poskytovatel zdravotních služeb. Poskytovatel zdravotních služeb nebo jiná fyzická nebo právnická osoba, které nemá akreditaci, musí být akreditována v rámci akreditačního řízení žadatele dle ustanovení § 14 odst. 2 písm. c) zákona č. 95/2004 Sb.

Poskytovatel zdravotních služeb splňuje personální zabezpečení dle vyhlášky č. 99/2012 Sb., o požadavcích na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 99/2012 Sb.“) a minimální technické a věcné vybavení dle vyhlášky č. 92/2012 Sb., o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vyhláška č. 92/2012 Sb.“).

Poskytovatel zdravotních služeb disponuje náležitým personálním a přístrojovým vybavením a zázemím pro školence a splňuje i další minimální podmínky uvedené v požadavcích na akreditovaná zařízení (dále jen „akreditované zařízení“).

2.2 Teoretická část vzdělávacího programu**Část II.****c) účast na vzdělávacích aktivitách – povinná**

Kurzy, semináře	Počet dní
kurz Lékařská první pomoc ⁸⁾	3
kurz Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace ⁸⁾	2
kurz Prevence škodlivého užívání návykových látek (NL) a léčba závislostí ⁸⁾	1

Pokud školenc absolvoval kurzy Lékařská první pomoc a Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace v rámci jiného vzdělávacího programu v době ne delší než 5 let, nemusí být absolvovány znovu a započítají se.

Pokud školenc absolvoval kurz Prevence škodlivého užívání návykových látek a léčba závislostí v rámci jiného vzdělávacího programu v době ne delší než 10 let, nemusí být absolvován znovu a započítá se.

d) účast na vzdělávacích aktivitách – doporučená

Kurzy, semináře

tematické kurzy Institutu postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (dále jen „IPVZ“) nebo jiných institucí, věnované sexuologickým problémům

semináře a konference Sexuologické společnosti České lékařské společnosti (dále jen „SS ČLS“) a Společnosti pro plánování rodiny a sexuální výchovu (dále jen „SPRSV“)

3 Rozsah požadovaných teoretických znalostí a praktických dovedností, seznam požadovaných výkonů

O průběhu vzdělávacího programu je veden záznam o provedených výkonech (logbook) a průkaz odbornosti lékaře (odborný index). Potvrzené výkony musí být doložitelné ve zdravotnické dokumentaci. Počet výkonů uvedený v logbooku je stanoven jako minimální. Předpokládá se absolvování nebo asistence u takového počtu výkonů, aby školenc zvládl danou problematiku jak po teoretické, tak i po praktické stránce

Teoretické znalosti

- Znalosti o fylogenezi a ontogenezi sexuality, fyziologie a patofyziologie lidského sexuálního chování a lidské reprodukce.
- Znalosti kliniky poruch a nedostatků v tělesně pohlavním vývoji lidí, klinika sexuálních dysfunkcí a partnerského sexuálního nesouladu, parafilií, odchylek a poruch sexuální orientace a sexuální identifikace.
- Vyšetřování, léčení, medicínské posuzování pachatelů a obětí sexuálních deliktů.
- Vyšetřování a léčení sexuálních poruch při tělesných a duševních poruchách a onemocněních.
- Vyšetřování, léčení a posuzování poruch plodnosti muže a zásady vedení infertilního páru. Vyšetřování a hodnocení spermilogických nálezů, preparace ejakulátu, kryokonzervace spermií.
- Andrologické indikace k metodám asistované reprodukce.
- Postkoitální test a jeho hodnocení, hodnocení množství a kvality cervikálního hlenu. Penetrační testy spermií v přirozených i arteficiálních médiích. Technika vaginální, cervikální a kavitární inseminace.
- Indikace a kontraindikace antikoncepčních metod u mužů i žen, poradenství v oblasti plánovaného rodičovství.
- Systematické znalosti indikací a kontraindikací léčebných sexuologických metod, hluboké znalosti medikamentózní terapie v sexuologii včetně terapie hormonální, hluboké znalosti specifické psychoterapie sexuálních poruch (sexoterapie).
- Sexuologické poradenství v souvislosti s pohlavně přenosnými nemocemi včetně HIV/AIDS.
- Znalosti základních organizačních a právních předpisů obecně, pro sexuologii zvláště, a to zejména předpisy:
 - o nucené ochranné léčbě sexuálních delikventů,
 - o kastraci sexuálních delikventů,

- o chirurgické sterilizaci,
- o změně pohlaví transsexuálních osob.
- Znalosti předpisů o zdravotním a nemocenském pojištění ve vztahu k sexuologické oblasti.
- Sexuologické vyšetření muže a ženy včetně základního vyšetření ženských a mužských pohlavních orgánů.
- Sexuologické dotazníky, jejich zpracování a vyhodnocení.
- Falopletyzmografické a vulvopletyzmografické vyšetření a jeho vyhodnocení.

Praktické dovednosti

Minimální počty výkonů

Výkony	Počet
Sexuální dysfunkce u mužů a žen	50
Manželský (partnerský) sexuální nesoulad	20
Parafilie	10
Sexuální delikventi – agresoři, pedofilní delikventi, exhibicionisté	10
Poruchy sexuální identifikace (transsexualismus, transvestitismus)	10
Poruchy mužské plodnosti	20
Vývojové poruchy genitálu, hypogonadismus	10
Psychofyziologické vyšetřovací metody (PPG, VPG – falopletyzmografické a vulvopletyzmografické vyšetření) – praktická aplikace	5

4 Všeobecné požadavky

Absolvent nástavbového oboru:

- dle vyhlášky č. 98/2012 Sb., o zdravotnické dokumentaci (dále jen „vyhláška č. 98/2012 Sb.“) musí znát zdravotnickou dokumentaci používanou v oboru, návrh lázeňského léčení, hlášení onkologické, hlášení některých infekčních nemocí, hlášení o pracovním úrazu, hlášení nežádoucího účinku léčivých přípravků, náležitosti lékařské zprávy, dokumentaci pro potřeby pojišťoven,
- dle vyhlášky č. 297/2012 Sb., o náležitostech Listu o prohlídce zemřelého, způsobu jeho vyplňování a předávání místům určení, a o náležitostech hlášení ukončení těhotenství porodem mrtvého dítěte, o úmrtí dítěte a hlášení o úmrtí matky (vyhláška o Listu o prohlídce zemřelého), ve znění pozdějších předpisů musí znát list o prohlídce zemřelého,
- zná organizaci zdravotnictví, právní předpisy a nařízení platná ve zdravotnictví, právní rámec lékařské praxe.

5 Hodnocení vzdělávání v nástavbovém oboru

Vzdělávání probíhá pod vedením přiděleného školitele na akreditovaném zařízení.

- a) Průběžné hodnocení školitelem
 - záznamy o absolvované praxi v logbooku, záznamy o průběžném hodnocení školitelem v pravidelných šestiměsíčních intervalech v průkazu odbornosti.
- b) Předpoklady přístupu k závěrečné zkoušce
 - absolvování požadované praxe potvrzené všemi školiteli se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí,
 - předložení potvrzení o provedených kompletních výkonech v logbooku,
 - předložení a obhajoba písemné seminární práce podle požadavků výukového pracoviště,
 - potvrzení o absolvování kurzů, vědeckých a vzdělávacích akcí (viz tab. Část II.).
- c) Vlastní závěrečná zkouška
 - *část praktická* – vyšetření pacienta, vedení případů v průběhu klinické předatestační stáže,
 - *část teoretická* – 3 odborné otázky, obhajoba seminární práce.

6 Charakteristika činností, pro které absolvent vzdělávání v nástavbovém oboru získal zvláštní odbornou způsobilost

Absolvováním nástavbového oboru zdravotničtí pracovníci získávají zvláštní odbornou způsobilost pro vymezené činnosti, které prohlubují získanou specializovanou způsobilost.

Lékař se zvláštní odbornou způsobilostí v oboru sexuologie je schopen:

- diagnostikovat, léčit a odborně posuzovat případy z celého spektra sexuálních poruch mužů a žen, jakož i poruchy plodnosti muže,
- poskytovat sexuologické poradenství v celé šíři oboru,
- vést specializační vzdělávání a další vzdělávání v oboru u svých spolupracovníků,
- publikovat odborná i popularizační sdělení v tisku,
- orientovat se v české a zahraniční odborné literatuře,
- sledovat vývoj poznatků v sexuologii a navazujících lékařských i nelékařských vědních oborech a aplikovat nové poznatky v praxi.

7 Charakteristika akreditovaného zařízení

Zdravotnické zařízení, v němž je poskytovatel zdravotních služeb oprávněn poskytovat zdravotní péči musí být akreditováno (ustanovení § 13 zákona č. 95/2004 Sb.). Akreditované zařízení zajišťující výuku školenců musí zajistit školenci absolvování vzdělávacího programu. K tomu slouží řádné a plné zapojení školence do práce (včetně účasti na poskytování zdravotní péče v době od 16.00 hodin do 7.00 hodin a v sobotu a neděli a ve svátek minimálně 1x týdně) a dále umožnění studia a pobytu na jiném akreditovaném zařízení, které může poskytovat část přípravy, která není dostupná ve vlastním akreditovaném zařízení. Smluvní spolupráce je doložena v žádosti o udělení/prodloužení akreditace (poskytovatel zdravotních služeb nebo jiná fyzická nebo právnická osoba, které nemá akreditaci, musí být akreditována v rámci akreditačního řízení žadatele dle ustanovení § 14 odst. 2 písm. c) zákona č. 95/2004 Sb.). Minimální podmínky AZ jsou dány splněním jak personálního zabezpečení dle vyhlášky č. 99/2012 Sb., tak splněním technického a věcného vybavení dle vyhlášky č. 92/2012 Sb. Vzhledem k rozdílnému rozsahu a obsahu přípravy se rozlišují následující typy zařízení, na kterých praxe probíhá dle ustanovení § 5 odst. 6 zákona č. 95/2004 Sb.

Nedílnou součástí žádosti o udělení akreditace je plán přípravy školence.

7.1 Akreditovaná zařízení (AZ)

7.1.1 Akreditované zařízení I. typu

Personální požadavky	<ul style="list-style-type: none"> • Školitel má specializovanou způsobilost v oboru sexuologie a min. 5 let praxe v oboru sexuologie od získání specializované způsobilosti nebo má zvláštní odbornou způsobilost v oboru sexuologie, z toho alespoň 3 roky praxe od získání zvláštní odborné způsobilosti v oboru sexuologie a s minimálním úvazkem ve výši 0,5 u daného poskytovatele zdravotních služeb. • Poměr školitel/školence – 1:2. • Školitel dokládá svou způsobilost při žádosti o akreditaci zařízení profesním životopisem. • Spolu se žádostí o udělení/prodloužení akreditace je nutno předložit plán plnění povinností stanovených vzdělávacím programem. Pokud AZ zajišťuje více než jednu část, vždy výukový plán předkládá.
Organizační a provozní požadavky	<ul style="list-style-type: none"> • Vybavení AZ dle vyhlášky č. 99/2012 Sb.
Materiální a technické vybavení	<ul style="list-style-type: none"> • Vybavení AZ dle vyhlášky č. 92/2012 Sb., které nepokrývá všechny sexuologické indikace a postupy. • Součástí zařízení je sexuologická ambulance.

7.1.2 Akreditované zařízení II. typu

Personální požadavky	<ul style="list-style-type: none"> • 2 školitelé se specializovanou způsobilostí v oboru sexuologie a min. 5 let praxe v oboru sexuologie od získání specializované způsobilosti nebo mají zvláštní odbornou způsobilost v oboru sexuologie, z toho alespoň 3 roky praxe od získání zvláštní odborné způsobilosti v oboru sexuologie a s minimálním úvazkem ve výši 0,5 u daného poskytovatele zdravotních služeb. • Poměr školitel/školeneček – 1:2. • Školitel dokládá svou způsobilost při žádosti o akreditaci zařízení profesním životopisem. • Spolu se žádostí o udělení/prodloužení akreditace je nutno předložit plán plnění povinností stanovených vzdělávacím programem. Pokud AZ zajišťuje více než jednu část, vždy výukový plán předkládá.
Organizační a provozní požadavky	<ul style="list-style-type: none"> • Vybavení AZ dle vyhlášky č. 99/2012 Sb.
Materiální a technické vybavení	<ul style="list-style-type: none"> • Vybavení AZ dle vyhlášky č. 92/2012 Sb., zajišťující celé spektrum výkonů v rámci vzdělávacího programu sexuologie. • Součástí tohoto zařízení je: <ul style="list-style-type: none"> – sexuologická ambulance, – péče o sexuální devianty a ochranné sexuologické léčby – spermologická laboratoř, – vyšetřování a léčba sexuálních dysfunkcí, – falometrie (PPG přístroje), – HIV/AIDS poradna.

7.2 Vysvětlivky – požadavky na akreditované zařízení

1)	Poskytovatel zdravotních služeb musí splňovat podmínky stanovené vzdělávacím programem nástavbového oboru sexuologie, a to v části „akreditované zařízení I. typu“.
2)	Poskytovatel zdravotních služeb musí splňovat podmínky stanovené vzdělávacím programem nástavbového oboru sexuologie, a to v části „akreditované zařízení II. typu“.
3)	Poskytovatel zdravotních služeb je akreditován pro společné stáže vzdělávacího programu tohoto i jiného oboru v rámci vlastního zdravotnického zařízení nebo smluvního poskytovatele zdravotních služeb.
4)	Poskytovatel zdravotních služeb musí splňovat podmínky stanovené vzdělávacím programem psychiatrie, a to v části „akreditované zařízení“.
5)	Poskytovatel zdravotních služeb musí splňovat podmínky stanovené vzdělávacím programem gynekologie a porodnictví, a to v části „akreditované zařízení I. typu“.
6)	Poskytovatel zdravotních služeb musí splňovat podmínky stanovené vzdělávacím programem urologie, a to v části „akreditované zařízení I. typu“.
7)	Poskytovatel zdravotních služeb musí splňovat podmínky stanovené vzdělávacím programem dermatovenerologie, a to v části „akreditované zařízení I. typu“.
8)	...v jakémkoliv vzdělávacím programu.

8 Programy povinných vzdělávacích aktivit a personální a technické vybavení pro jejich realizaci

8.1 Charakteristika vzdělávacích aktivit

8.1.1 Program kurzu Lékařská první pomoc

Předmět	Minimální počet hodin
Náhlá zástava krevního oběhu, incidence, diagnóza, základní a rozšířená neodkladná resuscitace včetně defibrilace (Basic Life Support a Advanced Cardiac Life Support).	2
Bezvědomí nejasného původu, křeče, synkopa; náhlé cévní mozkové příhody, diagnostické postupy, terapeutické okno, trombolýza systémová, intraarteriální.	2
Dušnost, hlavní příčiny: respirační etiologie – astma bronchiale, status astmaticus, inhalační trauma atd., kardiovaskulární etiologie – kardiální selhávání, astma cardiale, edém plic, embolie plicnice, zvláštní stavy: tonutí a utonutí, strangulace atd., diagnóza, dif. dg., terapeutické postupy, principy umělé plicní ventilace.	2
Bolesti na hrudi, akutní koronární syndrom, principy a indikace trombolýzy, PTCA (Percutaneous Transluminal Coronary Angioplasty), závažné dysrytmie a terapeutické přístupy.	2
Traumatologie – těžké úrazy, úraz hlavy, páteře, hrudníku, dutiny břišní, končetin, polytrauma, poranění el. proudem, termická poranění, hlavní zásady ATLS (Advanced Trauma Life Support).	2
Šok, diagnóza, klasifikace, příčiny, terapeutické přístupy.	1
Hromadný výskyt raněných, hlavní zásady BATLS (Battlefield Advanced Trauma Life Support).	1
Integrovaný záchranný systém a krizová logistika.	1
Zvláštnosti urgentních stavů u dětí.	2
Extramurální porod, péče o novorozence a matku, gynekologické akutní stavy.	1
Praktická výuka.	4
Ověření znalostí testem.	
Celkem	20

Personální a technické zabezpečení kurzu Lékařská první pomoc**Personální zabezpečení**

- Lékaři se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí v oboru urgentní medicíny a praxí nejméně 5 let v oboru, případně se specializovanou způsobilostí ve vyučované problematice.
- Garant kurzu má nejvyšší vzdělání v oboru a nejméně 10 let praxe výkonu povolání lékaře v oboru specializace.
- Účastníci kurzu obdrží současně s pozvánkou do kurzu na CD učební texty Lékařská první pomoc k seznámení s tématy, což umožní ve stanovené době probrat tak rozsáhlou a náročnou problematiku.

Technické zabezpečení

- Učebna pro teoretickou výuku s příslušným vybavením.
- Učebna pro praktickou výuku s vybavením: manekýn (dospělý, dětský a novorozenec) umožňující praktický nácvik základní i rozšířené neodkladné resuscitace se simultánním záznamem sledovaných vitálních funkcí (zejména respiračních a oběhových) k objektivizaci účinnosti prováděné resuscitace a možností uložení sledovaných dat do PC a závěrečné vyhodnocení.
Model musí umožnit nácvik:
 - zajištění průchodnosti dýchacích cest pomocí vzduchodů, Combi-tubusu, laryngeálního tubusu, laryngeální masky (včetně intubační) a různými technikami tracheální intubace,
 - umělé plicní ventilace z plic do plic ústy, přes masku, ručním dýchacím přístrojem/transportním ventilátorem,
 - nácvik intubace dětí/novorozenců a umělou plicní ventilaci,
 - zajištění průchodnosti dýchacích cest koniopunkcí, minitracheotomií (krikotomií),
 - punkci pneumotoraxu,
 - zajištění vstupu do krevního řečiště – punkci a kanylaci periferní žíly, centrální žíly (subclavia, jugularis int.), v. femoralis a různé techniky intraoseálního přístupu,
 - diagnostiky simulovaných poruch rytmu na kardioskopu a volbu farmako- a elektroimpulzoterapie.
- Počítačová učebna pro závěrečné testování znalostí. Pro objektivní hodnocení je nezbytné pracovat alespoň s ověřeným kvazistandardizovaným testem.

8.1.2 Program kurzu Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace

Předmět	Minimální počet hodin
Legislativa.	8
Základní právní předpisy ve zdravotnictví a jejich hierarchie.	
Organizace a řízení zdravotnictví.	
Rozhodování pacienta (informovaný souhlas, odmítnutí péče).	
Poskytování zdravotní péče bez souhlasu, omezovací prostředky.	
Povinná mlčenlivost zdravotnických pracovníků.	
Vedení a nakládání se zdravotnickou dokumentací.	
Náležitá odborná úroveň (lege artis).	
Stížnosti ve zdravotnictví.	
Právní odpovědnost lékaře a poskytovatele zdravotních služeb.	
Poskytování zdravotní péče v Evropské unii a přeshraniční zdravotní péče.	
Systém veřejného zdravotního pojištění.	2
Zdravotní služby hrazené ze zdravotního pojištění.	
Plátcí zdravotního pojištění, práva a povinnosti pojištěnců.	
Systém úhrad zdravotní péče.	
Systém sociálního zabezpečení a lékařská posudková služba.	2
Nemocenské pojištění.	
Důchodové pojištění.	
Sociální pomoc a sociální služby.	
Lékařská etika.	2
Etické kodexy, etické chování zdravotnických pracovníků.	
Základní principy a etické zásady.	
Etické problémy současné medicíny.	
Komunikace ve zdravotnictví.	2
Základní principy a specifika.	
Komunikace mezi zdravotnickými pracovníky, pacientem a osobami jemu blízkými.	
Krizová komunikace.	
Celkem	16

Personální a technické zabezpečení kurzu Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace**Personální zabezpečení**

- Minimálně 2 lektori se znalostí zdravotnického práva a veřejného zdravotnictví, s právnickým vzděláním a profesní zkušeností v oblasti zdravotnického práva v délce alespoň 5 let. Lektori zdravotnického práva dokládají přehled publikační činnosti za posledních 5 let a pedagogickou činnost.
- Součástí lektorského týmu musí být lektori s ukončeným vysokoškolským vzděláním příslušného zaměření a nejméně 5letou odbornou praxí v oblasti přednášeného tématu (etika, komunikace a sociální zabezpečení).

Technické zabezpečení

- Učebna pro teoretickou výuku s příslušným vybavením; poskytnutí studijních textů Základy zdravotnické legislativy, event. jiné.

8.1.3 Program kurzu Prevence škodlivého užívání návykových látek (NL) a léčba závislostí

Předmět	Minimální počet hodin
Škodlivé užívání NL a závislostí na NL v ČR.	1
Přehled NL zneužívaných v ČR a jejich vlastností.	1
Zdravotní aspekty škodlivého užívání NL a závislostí na NL.	1
Problematika škodlivého užívání NL a závislostí na NL ve specifických podmínkách jednotlivých medicínských oborů, možnosti prevence.	2
Přehled specifických léčebných modalit pro osoby škodlivě užívající NL a závislé.	1
Právní aspekty související se zneužíváním NL a závislostmi na NL.	1
Závěr kurzu, diskuse.	1
Celkem	8

Personální a technické zabezpečení kurzu Prevence škodlivého užívání návykových látek (NL) a léčba závislostí**Personální zabezpečení**

- Lektori se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí v oboru návykové nemoci a praxí nejméně 5 let v oboru, případně se specializovanou způsobilostí ve vyučované problematice.

Technické zabezpečení

- Učebna pro teoretickou výuku s příslušným vybavením.

9 Doporučená literatura

Doporučená literatura
DANEŠ, Luděk. <i>Erektilní dysfunkce</i> . Vyd. 1. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2007, 87 s. ISBN 978-80-7204-498-6.
DANEŠ, Luděk. <i>Předčasná ejakulace</i> . Vyd. 1. Praha: Grada, 2011, 79 s. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-3915-1.
FIFKOVÁ, Hana. <i>Transsexualita a jiné poruchy pohlavní identity</i> . Vyd. 2. Praha: Grada, 2008, 202 s., [8] s. obr. příl. Psyché (Grada). ISBN 978-802-4716-961.
KRATOCHVÍL, Stanislav. <i>Sexuální dysfunkce</i> . 3. doplněné a aktualizované vyd. Praha: Grada, 2008, 301 s. Psyché. ISBN 978-802-4724-768.
POHANKA, Michal a Luboslav STÁRKA. <i>Erektilní dysfunkce a jejich léčba: průvodce ošetřujícího lékaře: [diferenciální diagnóza, farmakoterapie, kazuistiky]</i> . 3. doplněné a aktualizované vyd. Praha: Maxdorf, 2011, 140 s. Farmakoterapie pro praxi. ISBN 978-807-3452-643.
STÁRKA, Luboslav a Václav ZAMRAZIL. <i>Základy klinické endokrinologie: průvodce ošetřujícího lékaře: [diferenciální diagnóza, farmakoterapie, kazuistiky]</i> . 2. rozš. vyd. Praha: Maxdorf, 2005, 378 s., [iv] s. barev. obr. příl. Jessenius. ISBN 80-734-5066-6.
TURČAN, Pavel, Pavel POKORNÝ a Tomáš FAIT. <i>Sexuologie pro urology a gynekology: průvodce ošetřujícího lékaře: [diferenciální diagnóza, farmakoterapie, kazuistiky]</i> . 2. rozš. vyd. Praha: Maxdorf, 2012, 437 s. Jessenius. ISBN 978-80-7345-291-9.
WEISS, Petr, Pavel POKORNÝ a Tomáš FAIT. <i>Sexuální deviace: klasifikace, diagnostika, léčba</i> . Vyd. 2. Praha: Portál, 2008, 351 s. Jessenius. ISBN 978-80-7367-419-9.
WEISS, Petr, Jaroslav ZVĚŘINA a Tomáš FAIT. <i>Sexuální chování v ČR: situace a trendy</i> . Vyd. 1. Praha: Portál, 2001, 159 s. Jessenius. ISBN 80-717-8558-X.
WEISS, Petr, Jaroslav ZVĚŘINA a Tomáš FAIT. <i>Sexuální zneužívání dětí: situace a trendy</i> . Vyd. 1. Praha: Grada, 2005, 264 s. Psyché (Grada Publishing). ISBN 80-247-0929-5.
WEISS, Petr, Jaroslav ZVĚŘINA a Tomáš FAIT. <i>Sexuologie: situace a trendy</i> . Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 724 s. Psyché (Grada Publishing). ISBN 978-802-4724-928.
ZVĚŘINA, Jaroslav, Jaroslav ZVĚŘINA a Tomáš FAIT. <i>Sexuologie (nejen) pro lékaře: situace a trendy</i> . 1. vyd. Brno: CERM, 2003, 287 s. Psyché (Grada Publishing). ISBN 80-720-4264-5.
ZVĚŘINA, J.: <i>Plodnost muže a její poruchy, skripta</i> . Praha: IPVZ, 2010, 45 s.
Časopisy
Česká a slovenská psychiatrie
Česká gynekologie
Archives of Sexual Behavior
Journal of Sexual Medicine
Internetové odkazy
www.iasr.org
www.essm.org
www.kinseyinstitute.org